

Projekt inom Odlad Mångfald (POM)

Projekttitel

Dokumentation av frukt och bär – Dnr 25-10163/06

Slutrapport

Bergsmansgården Gamla Staberg där ett av Sveriges lokala klonarkiv är beläget. Foto: Inger Hjalmarsson

Erhållet resultat (i sammanfattad form) till och med 31 augusti 2008 och utvärdering

Projektet beviljades medel med den särskilda specifikationen att tonvikt läggs på web-presentation av de svenska klonarkiven på NGBs (från 1 januari 2008: NordGens) websidor. Under pågående projektarbete hösten 2007 framkom POM-samordnarnas önskemål om att NordGen skulle vänta med presentationen av klonarkiven tills POM gav klartecken. Tanken var att samordna NordGens klonarkivsinformation med den presentation POM skulle göra av de lokala klonarkiven på sina egna websidor. SJV biföll NordGens ansökan om framflyttat slutrapporteringsdatum, med anledning av POMs önskemål, till den 31 augusti 2008.

Projektet har resulterat i att på NordGens websidor presenteras den svenska strategin för bevarande av vegetativt förökat växtmaterial, med fokus på frukt och bär, samt länkar till POMs, CBMs samt SJVs websidor. Man kan från denna websida klicka sig vidare till sidor för vart och ett av de 14 lokala klonarkiven, med beskrivande text om klonarkivet, bild, kontaktinformation samt länk till klonarkivets egna websidor. Arbetet med websidornas innehåll har utförts i nära samarbete med projektledaren för POMs Frukt- och bärupprop, Inger Hjalmarsson.

Resterande tid i projektet har lagts på de andra dokumentationsmomenten i projektbeskrivningen, enligt följande.

Beskrivningar av äpplesorter samt information om odlingshistoria för 173 av de drygt 200 svenska mandatsorterna har sammanställts och publicerats i NordGens webdatabas SESTO, som är tillgänglig för alla med internetuppkoppling. Känd härstamningsdata (moder- och fadersorter), förädlare/upphovspersoner och marknadsföringsår för alla mandatsorter av äpple har publicerats. En begränsad insats på fotodokumentationen för de svenska äpplesorterna har utförts, bilder på 28 sorter har publicerats så att det idag finns bilder i webdatabasen på 87 av de svenska mandatsorterna.

För päron har odlingshistoria för 44 av totalt 56 svenska mandatsorter sammanställts och publicerats, samt härstamningsdata (moder- och fadersorter), förädlare/upphovspersoner och marknadsföringsår.

Plommondata om de svenska mandatsorterna har publicerats, omfattande ursprungliga namn, nordiska namn, synonymer, i förekommande fall härstamning (moder- och fadersort), förädlare/upphovspersoner, samt marknadsföringsår. För 21 av de totalt 24 svenska mandatsorterna av plommon har odlingshistorisk information publicerats.

Det återstår fortfarande att registrera data om vissa mandatsorter, men i många fall handlar det om att det inte finns information tillgänglig i pomologierna, och en del sorter är ännu inte återfunna. När det gäller bildmaterial för ännu ej återfunna sorter kan man i vissa fall använda sig av akvareller, efter att upphovsrättsliga problem är lösta.

Under 2008 ska ett projekt tillsammans med Danmarks nationella klonarkiv Pometet mynna ut i en web-baserad identifieringssnyckel, vilken baseras på en svensk nyckelprototyp. För att synkronisera

den danska äppledatan med svensk data hölls ett endagsmöte mellan NordGens IT –personal och Pometet. Detta kommer att möjliggöra att svenska äpplesorter infogas i bestämningsnyckeln.

Projekttid

Projektet har löpt under januari och oktober-december 2007, samt efter SJVs bifall under januari-augusti 2008.

Projektdeltagare

Lena Ansebo, NGB	dokumentation (projektansvarig)
Magdalena Svärd, NGB	databasutveckling
Johan Bäckman, NGB	IT-koordinering, -planering, databasutveckling
Jonas Nordling, NGB	systemutveckling

Projektbeskrivning

Vid Nordiskt Genresurscenter (NordGen) och vid samarbetsinstitutioner i de nordiska länderna finns en stor mängd data om frukt och bär som skapats i de olika projekt och aktiviteter som utförts av arbetsgruppen för frukt och bär. Dessa data finns lagrade i olika former som t.ex. handskrivna formulär, excel-dokument i olika utformningar, fotografisamlingar och textdokument. Bara en liten del av denna information är digitaliserad och införd i NGBs webdatabas SESTO och det mesta är därför inte tillgängligt på ett enkelt sätt.

I april 2006 påbörjades ett arbete med att föra över den befintliga informationen om frukt och bär till dåvarande NGBs databas. Information om fruktslagen äpple och päron valdes ut på grund av att de är jämförelsevis väl dokumenterade. Mångfalden sorter är mycket stor och sortimentutbudet i de olika nordiska länderna är till stor del gemensamt. Det är därför mycket värdefullt för de nordiska nationella programmen att ha tillgång till en samlad översikt över de nordiska ländernas samlingar och tillhörande dokumentation. En gemensam databas underlättar samarbete om bevarande, bättre resursutnyttjande och hjälper till att identifiera brister i kunskap om materialet. Under 2006 bestod arbetet av att samla in, sortera och strukturera data om äpple- och päronaccessioner och att anpassa SESTO för att lagra data om frukt och bär.

I det fortsatta arbete, inom vilket detta projekt ryms, ska sortbeskrivningar och odlingshistoria samt information om övriga frukt- och bärslag inventeras och dokumenteras, samtidigt som databasen utvecklas ytterligare för utökad datahantering.

Motivering och mål

Det är mycket värdefullt för de nordiska nationella programmen att ha tillgång till en samlad översikt över de nordiska ländernas samlingar och tillhörande dokumentation. En gemensam databas underlättar samarbete om bevarande, bättre resursutnyttjande och hjälper till att identifiera brister i kunskap om materialet.

Den publika databasen underlättar dessutom för gemene man att finna information om de frukter och bär som finns i stor mångfald i landets trädgårdar. En bestämningsnyckel kommer att underlätta efterforskningar och identifiering av frukt.

Klonarkiven skall på NordGens websidor presenteras på ett överskådligt och informativt sätt, och det bevarade växtmaterialet skall finnas sökbart på Internet.

Metodik och arbetssätt

- A. Dåvarande NGB övertog 2006 rättigheterna till Pomologia Suecica, en publikation som består av fyra pomologier om vardera äpple, päron, plommon och körsbär sammanställda av bl.a. Ingevald Fernqvist och Knut Sakshaug. Informationen i dessa pomologier kommer att omstruktureras och komplettera NGBs dokumentation om svensk frukt.
- B. I samband med utarbetandet av en dansk web-baserad bestämningsnyckel för äpplen skall en redan befintlig svensk prototyp kompletteras och omarbetas för att tillsammans resultera i en internet-publicerad nyckel av god kvalitet.
- C. De svenska klonarkiven och deras innehåll av växtmaterial skall presenteras på ett överskådligt och informativt sätt via Internet, genom kartor, bildmaterial, text, länkningar till relevanta websidor m.m.
- D. Under 2007 kommer arbetet att fokusera på att få data om plommon- och körsbärssorter in i databasen och möjliggöra att ny data kan dokumenteras.

Resultat

SJV beslöt att bidra med ca en tredjedel av sökt belopp, med kommentar om att tonvikt skulle läggas vid punkt C i ansökan, dvs presentation av Sveriges klonarkiv. Projektansvarige kontaktade samordnarna i POM angående detta. De uttryckte då en tydlig önskan om att dåvarande NGB väntade med presentationen av klonarkiven till våren 2008, då POM hade planerat att publicera klonarkivsinformation på de egna websidorna. Ytterligare en anledning till önskemålet om samarbete var att det idag fortfarande råder visst missförstånd om vem som ansvarar för klonarkiven, eftersom det tidigare var NGB men nu är POM. Ansvarsrollen tydliggörs om klonarkiven presenteras likadant på POMs respektive NordGens websidor, samt om det på NordGens websidor tydligt framgår att POM ansvarar för klonarkiven.

I samförstånd med POMs samordnare beslöts att projektarbetet under hösten 2007 skulle ägnas åt de övriga punkterna i projektansökan. SJV beslöt bifalla önskemålet om en tidsförlängning av projektet till och med 31 augusti 2008 för att NordGen och POM under den tiden skulle kunna sammanställa och publicera information om klonarkiven.

Det arbete som utförts inom ramen för projektet redovisas punktvis som följer.

Metod A. NGB har fått publiceringsrättigheterna till Pomologia Suecica. Informationen i dessa kommer att omstruktureras och komplettera NGBs dokumentation om svensk frukt.

Sortbeskrivningar samt information om odlingshistoria för 173 av de svenska mandatsorterna av äpple har sammanställts och publicerats i SESTO. Texterna är till huvuddel baserade på *Pomologia Suecica*.

Odlingshistoria för 44 av totalt 56 svenska mandatsorter av päron och för 21 av totalt 24 svenska mandatsorter av plommon har extraherats ur *Pomologia Suecica* och publicerats i SESTO.

För alla svenska mandatsorter av äpple och päron har härstamningsdata (moder- och fadersorter), förädlare/upphovspersoner och marknadsföringsår, där dessa uppgifter stått att finna, publicerats i SESTO. Publiceringen föregicks av litteraturstudier av bl.a. nordiska pomologier, samt uppgifter i *Pomologia Suecica*.

En begränsad insats på fotodokumentationen för svenska mandatsorter av äpple har utförts. Bilder för 28 sorter som saknade foton har publicerats så att det idag finns foton på 87 av de svenska mandatsorterna. Bildpubliceringen innefattar arbetet att ur ett donerat digitalt bildmaterial (ca 1000 bilder) välja illustrativa foton, verifiera fotograf och se till att fotografen givit sin skriftliga tillåtelse till att NordGen publicerar bilden.

Metod B. I samband med utarbetandet av en dansk web-baserad bestämningsnyckel för äpplen skall en redan befintlig svensk prototyp kompletteras och omarbetas för att tillsammans resultera i en internet-publicerad nyckel av god kvalitet.

För att synkronisera den danska äppledatan med svensk data hölls ett endagsmöte mellan NordGens IT-personal och Pometet. Detta kommer att möjliggöra att svenska äpplesorter infogas i bestämningsnyckeln.

Metod C. De svenska klonarkiven och deras innehåll av växtmaterial skall presenteras på ett överskådligt och informativt sätt via Internet, genom kartor, bildmaterial, text, länknings till relevanta websidor m.m.

På NordGens websida <http://www.nordgen.org>, under mappen Material/Vegetativt förökade växter/Sverige, presenteras utförligt det svenska nationella programmet POMs strategi för bevarande av vegetativt förökat växtmaterial med fokus på frukt och bär, samt länkar till POMs, CBMs samt SJVs websidor. Klonarkivens geografiska placeringar visas på en karta. Man kan från denna websida klicka sig vidare till sidor för vart och ett av de 14 lokala klonarkiven, med beskrivande

text om klonarkivet, bild, kontaktinformation samt länk till klonarkivets egna websidor. Arbetet med websidornas innehåll har utförts tillsammans med projektledaren för POMs Frukt- och bärupprop, Inger Hjalmarsson. Informationen som visas ska överensstämja med det som POM kommer att visa på sina websidor. Det är därför viktigt att NordGen och POM fortsätter ha nära kontakt och utbyter information om när förändringar sker. NordGens websidor är dynamiska och kommer att uppdateras och justeras vid behov.

Metod D. Under 2007 kommer arbetet att fokuseras på att få data om plommon- och körsbärsorter in i databasen och möjliggöra att ny data kan dokumenteras.

De svenska mandatsorterna av plommon har publicerats i SESTO. Publiceringen omfattar sorternas ursprungliga namn, nordiska namn, synonymer, härstamning (moder- och fadersort), förädlare/upphovspersoner, samt marknadsföringsår. Publiceringen föregicks av litteraturstudier av främst nordiska pomologier. Som tidigare nämnts under punkt A har odlingshistoria för 21 av totalt 24 plommonsorтер publicerats.

Spridande av försöksresultat

Projektets alla aktiviteter är digitalt inriktade och resultaten finns publicerade på NordGens websidor <http://www.nordgen.org> under Material/Vegetativt förökade växter/Sverige och i webdatabasen <http://www.nordgen.org/sesto>.

2008-08-28

Lena Ansebo

Projektansvarig

NordGen Plants

Ekonomisk redovisning**Ekonomisk redovisning, 1 jan 2007 -31 aug 2008**

Projekt: Dokumentation av frukt och bär – POM 2007

Projekt: 422010

Aktivitet: 42285

Budget

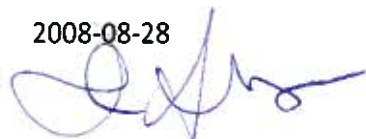
Kostnadsslag	belopp
Arbetskostnad inkl LKP	87 000
OH 15%	13 000
Summa kostnader	100 000

Nerlagda kostnader

Kostnadsslag	belopp
Arbetskostnad inkl LKP, jan-okt 2007	32 036
Arbetskostnad inkl LKP, nov-dec 2007	42 122
Arbetskostnad inkl LKP, jan-aug 2008	12 799
OH 15%	13 043
Summa kostnader	100 000

Kvar att nyttja**0**

2008-08-28

Lena Ansebo

Projektansvarig

NordGen Plants

